

JOHFRA

Dagboek 1940 – deel 2

Johfra (1919 - 1998) heeft gedurende de periode van 1938 tot en met 1998 dagboeken bijgehouden welke in totaal zo'n 6.000 pagina's beslaan.

Gerrit Luidinga (1942) kreeg als artistiek erfgenaam in 1998 de dagboeken in handen. Tot in 2011 heeft hij de inhoud hiervan gedigitaliseerd en geredigeerd alsook voorzien van vele referenties naar afbeeldingen, recensies, oeuvre-index, correspondentie etcetera

Auteursrecht

Op de inhoud van de dagboeken van Johfra en de uitwerking hiervan door Gerrit Luidinga is het auteursrecht van toepassing.

Boek 1/c
[120 pagina's]
het derde (kleine) schrift

1*659 | 13 juli (za)

Het regende vannomogen druilend. Maar niettegenstaande dat sombere weer stapte ik monter en een weinig nerveus naar school, waar om elf uur de diploma's uitgereikt zouden worden. Ik was op mijn zondags, wat bepaald wordt doordat ik dan een mooiere das draag. Natuurlijk kwam ik veel te vroeg. Buiten een paar leerlingen van de m.t.s. die voor de deur stonden te hangen, was er nog geen mens aanwezig. Toen het tegen elfven liep, begonnen ze te komen. Van onze afdeling waren Cor, Jans, Luijer en Gans aanwezig. Over het algemeen was de opkomst magertjes.

Tussen de geel betegelde pilaren die heel onlogisch twintig centimeter van de muur af staan en die Giesen wel betiteld heeft als 'opgerolde rieten matten', stond de tafel voor de raad van het bestuur met de directeur in het midden. Links en rechts daarvan en haaks daarop stonden in drie rijen de stoelen van de leraren. Toen om kwart over elf de raad en het lerarencollege gezeten waren, leek het meer op een rechtszitting dan op wat het moest voorstellen. De heer Van Haeften, lid van de raad van het bestuur, gemeenteraadslid en kantoor echter, sprak een kort woord vooraf. Onder meer zei hij dat in de naaste toekomst veel zou moeten worden gebouwd en er dus ook veel werk zou vrijkomen. Verder vertelde hij ons dat het diploma ons zekere rechten op de maatschappij zal doen gelden, maar ook verplichtingen zal opleggen tegenover het grondige onderwijs dat wij op de ABK en m.t.s. genoten hebben. Dat ik het in verschillende opzichten met hem niet eens was, doet er minder toe. Het was toch een geweldig mooie toespraak. Ik werd daarna het eerst voor de tafel geroepen, omdat ik als eerste op de lijst stond. Ik kreeg van de directeur mijn diploma en een handje plus een complimentje over mijn grafische werk. Mijn huid zal wel tot mijn staartbeen rood geworden zijn, want ik voelde een onaangename hitte. Lafaard die ik ben. Nu het gevaar voor mij voorbij was, begon ik de zaak wel anusant te vinden. Nadat alle diploma's uitgereikt waren, stond het gezelschap op en doorkruisten we allen de hal, al handjes gevend. Voor het eerst in vijf jaar lachte De Hey even tegen me. Het was wel een pijnlijk, sarcastisch lachje, maar ik wist dat het goed bedoeld was. Na het langdradige afscheid nemen ben ik eerst naar Piet en toen met hem naar oom Jan gegaan. Op de terugweg heb ik tante naar het Elin-gebouw in de Ruyterstraat gebracht. Op de terugweg naar huis kreeg ik nog een flinke stortbui. Vanavond ben ik naar het Studiotheater geweest, waar een vervolg op de film van Wells, *De onzichtbare*, gegeven werd.

1*660 | 14 juli (zo)

Vanochtend stond ik om vijf uur op en ben ik direct een schilderij begonnen op te zetten, voorstellende de *Christus* [nr. 133]. Ik maak het met het doel het oom Jan voor zijn verjaardag te geven. Daarna heb ik wat aan de *passie* [nr. 132] gewerkt. Omdat Piets vader een agentuur- en commissiehandel drijft, gaat Piet de laatste week vaak de boer op met gecondenseerde melk. Hij had al een tijdje geleden het plan opgevat eens een tandem te huren en dan samen met melk het Westland af te rijden. Omdat ik de volgende week geen school heb, hadden we de tocht op maandag, dus morgen, bepaald. Zodoende hebben we de hele middag de stad doorwroet op zoek naar een tandem, die we voor morgen konden huren. Wij zagen wel veel. Alleen geen tandem. De zaken die open waren, verhuurden ze niet meer, terwijl zij die ze wel verhuurden, gesloten waren. Eindelijk, na veel vragen en lang zoeken, kwamen wij er in een kroegje achter dat een zaakje op de Nieuwe Haven al om zes uur 's morgens geopend was en ook tandems verhuurde. Nu kwam het er nog op aan thuis toestemming te krijgen. Met die bedoeling liepen we bij mijn ouders aan en door middel van

wat diplomatiek geklets verkregen we de gewenste toestemming. Vanavond na het eten zijn we nog even naar Ganba gegaan met het doel om schetsen van de bezoekers te maken. Het licht was al aan, want doordat het lokaal zo diep is, is het er in de schemering al nacht. Het was een echte zondagavondse drukte. Maar gelukkig was er in het achterste hoekje nog een onbezet tafeltje, waar wij een vrij uitzicht hadden zonder zelf erg op te vallen. Het was gemakkelijk om de telkens wisselende mensentypen te bestuderen. Er waren mensen die er mooier uitzagen dan zij waren. Er waren er ook die dachten dat zij knap waren. Ook waren er die wel beter wisten, maar net deden alsof zij het niet wisten. Er waren schommelachtig dikke mensen met figuren alsof ze autobanden onder hun kleding hadden, er waren dumme gerimpelde mensen, mensen met grote neuzen, mensen met kleine neuzen, mensen met kale hoofden, mensen met begroeide hoofden, lange, brede, korte, smalle en wat al niet meer mensen. Het was een circus van steeds nieuwere en verbazingwekkendere vormen. Er kwam geen einde aan de karikaturale verscheidenheid. Ik heb verschillende *schetsen* [nr. 134] gemaakt. Toen we tegen elfven weggingen, kwam een van de Françaises van vrij dagavond weer binnen. Ik werd thuis met knorren ontvangen, maar dat was zo erg niet. Voor wat ik vanavond te zien heb gekregen, heb ik het graag over.

1*661 | 15 juli (ma)

Toen Piet me vanochtend om acht uur met een tandem kwam halen, scheen de zon vrolijk en beloofde het een stralende dag te worden. We vertrokken direct over de Schenkkaade en Rijswijkseweg naar Delft, waar Piet een paar klanten moest bezoeken. Delft is een mooi en gezellig stadje. Wij reden langs de Nieuwe Kerk waarvan de toren verwaarloosd overhelmt, en langs het Prinsenhof. Ook kwamen we nog langs het prachtige gebouw van het Hoogheemraadschap Delfland. Het licht dat door het dichte bladerdak viel, verlichtte groenachtig de oude grachten en typische ronde bruggetjes. Nadat Piet zijn zak en daar had afgehandeld, gingen we aan de andere zijde de stad weer uit. Nu kwamen we op een prachtig stuk weg waarnaast een fietspad lag, waarvan de tegels diagonaalsgewijs gelegd waren, zodat het prettig reed. Tussen de blauwgrijze weilanden door reden we naar de Lier, waar we om vijf minuten over half tien aankwamen. Piet moest daar het volgende adres aandoen. Het dorp bestaat uit één lange straat waaraan een vroeg-gotische kerk staat. Wij liepen om het gebouw heen en bewonderden het van alle kanten. In verschillende tijden lijkt eraan gebouwd en verbouwd te zijn gezien het verschillende steerverband en de dichtge metselde bogen van ramen en deuren. Vandaar reden we via Westerlee over de Leeweg naar Naaldwijk, waar we om vijf over half elf aankwamen. Ik kon gemakkelijk achterop de tandem aantekeringen maken. Om tien voor half twaalf bezichtigden we een vroeg-gotische kerk in Monster, die veel leek op de kerk van de Lier. Van 's-Gravenzande dat nu volgde, kwart voor twaalf, gingen we naar Hoek van Holland. Daar waren alle toegangswegen tot het dorp en het strand door Duitse militairen afgezet. Op een kaal veldje aten wij ons twaalfuurtje. Toen we vandaar naar Maasdijk vertrokken, begon de lucht te betrekken en stak er een flinke wind op die op de dijk van Maasdijk naar Maassluis tot een storm aanwakkerde. De dijk lag hoog en was dus onbeschut. Wij kwamen bijna niet vooruit, maar eindelijk kwam Maassluis met zijn rode dakjes en grote kerk in zicht. Van die kerk dateert de toren uit 1509 (5 januari), terwijl de ingang van het kerkgebouw in 1639 gebouwd was. De terugtocht van Maassluis om drie uur zou zich sterk onderscheiden van de rest van de reis. Om ongeveer vier uur barstte de hemel los. Wij var en vijf kilometer van Schipluiden. De regen sloeg met kracht tegen onze jassen en doorweekte ons in een ogenblik. In Schipluiden was de regen tot een wolkbreuk aangegroeid. Daar scholen we maar. Het was in de deuropening van een heel donker en oud smederijtje, dat met een etalagekast van triplex, gevuld met rijwielartikelen, modern wilde lijken. Om dat we afgesproken hadden om zes uur thuis te zijn, konden we niet langer toeven. Dus stapten we weer op en zetten flink de sokken erin. Over de verlaten weg van Schipluiden naar Delft ging

het gelijk de stormwind. Over die weg deden we op de kop af tien minuten. In Delft scholen we weer om daarna in één stuk door naar Den Haag te rijden. Toen we daar aankwamen, waren we zwaar van het water. Maar ik zou zonder die regen niet voldaan zijn geweest. Het gaf werkelijk een pakkend slot en behoevde ons voor de verveling van een eentoringe terugweg.

► **BIJLAGEN GEHEIMSCHRIFT** (periode 1): **1*662 t/m 934** → 16 juli 1940 t/m 15 april 1941

[Vanaf deze datum is het dagboek onleesbaar, doordat Jolifra een eigen alfabet hanteert om ongewenste nieuwsgierigheid te weren. Aan deze fraaije maar ontoegankelijke geheimzinnigheid komt in Boek 4 op 11 april 1942 plotseling een eind. Van het geheimschrift maakt Jolifra later echter nog tot 1 januari 1951 herhaaldelijk gebruik.

In dit boek staat de volgende schets van een (onbekend) schilderij, voltooid op 8 januari 1941:][GL]

Ⓔ *afb. 8* – pag. 76 → veritasschets 0001: *titel onbekend* [1*837 | 8 januari] Ⓔ